

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 7.6.2011
čj. SRS 039386/2011

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 10 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 30.5.–5.6.2011

1. Počasí

Začátkem 22. týdne bylo teplo a slunečno. V úterý vlivem přílivu oblačnosti došlo během dne k zatažení oblohy a k prudkému ochlazení, večer a v noci následovaly bouřky se srážkami většinou do 5 mm, místy i vydatnějšími. Ve Volarech (okres Prachatice) spadlo velké množství drobných krup. Krupobití zasáhlo také Lhenicko (okres Prachatice), včetně pozorovacího bodu - sadu ve Vodicích a také okres Pelhřimov (lokality Sedlice a Kletečná). V dalších dnech bylo převážně zataženo a deštivo. V pátek došlo během dne k oteplení, které pokračovalo i o víkendu. Ranní teploty se pohybovaly mezi 13 °C až 15 °C, odpolední mezi 15 °C až 26 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Porosty obilovin a řepky ozimých jsou zatím v dobrém zdravotním stavu, i když vzhledem k vlhkému průběhu počasí lze předpokládat zesílení infekčního tlaku houbových chorob. Probíhá ošetření jarních ječmenů fungicidy. I přes vydatné srážky z uplynulého týdne došlo v lokalitách s lehčími půdami k zasychání spodních listů u ozimých obilovin v důsledku delšího sucha.

Na lokalitách s častějšími dešťovými přeháňkami a bouřkami, obiloviny reagovaly rychlejším nástupem fenologických fází a zkrácením internodií. Stejně tak brambory zahájily vegetaci bujným nárůstem hmoty.

U zahrádkářů v okrese Tábor byl pozorován zvýšený výskyt **slimáčků (Deroceras ssp.)**.

V zahrádkách v okrese Pelhřimov byl na předkláčených bramborách pozorován první výskyt brouků **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)**.

V současné době se dokončuje senážování pícnin.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 49-61 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí ve fázích těsně před metáním do počátku květu. Houbové choroby se nacházejí většinou ve spodních listových patrech a ve slabých intenzitách.

V porostech se vyskytuje infekce **padlí travního na pšenici (*Blumeria graminis* f. sp. *tritici*)** pouze ve slabých intenzitách. Lokální výskyty jsou hlášeny z celé oblasti. Slabý výskyt této choroby byl zaznamenán v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.) a v okrese Písek (Lišnice u Sepekova, 31.5.).

Tečkovaná listová skvrnitost pšenice (*Septoria tritici*) se stále vyskytuje především na starších listech a ve slabých intenzitách. Slabý výskyt této choroby byl zaznamenán v okrese Pelhřimov (Čakovice u Pelhřimova, 2.6. a Pelhřimov, 2.6.) a v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.).

Slabý výskyt pyknid **tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Septoria nodorum*)** na listech byl pozorován v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.) a v okrese Pelhřimov (Čakovice u Pelhřimova, 2.6. a Pelhřimov, 2.6.).

Slabý výskyt **světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byl zaznamenán v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.).

Žlutá rzivost pšenice (*Puccinia striiformis*) ani **hnědá rzivost pšenice (*Puccinia recondita*)** se dosud nevyskytují na žádném z pozorovacích bodů.

Fungicidní ochranu proti listovým chorobám je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37 do BBCH 51. Zásahy se provádějí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt dospělců **kříška polního (*Psammotettix alienus*)** byl zaznamenán v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.) a v okrese Tábor (Dub u Ratibořských Hor, 2.6.).

Pozorování dospělců na jaře (na ozimech počátkem června – většina nymf se přeměnila v dospělé) provádí ve fázi 33-59 BBCH. Pozoruje se pokud možno za slunného bezvětrného počasí, nejlépe v pozdním odpolední před západem slunce především na řidších prosvětlených místech porostů. U ozimů se preferují širší okraje ze strany, kde byly ozimy v předchozím roce. Kontroluje se množství dospělců kříška polního na 100 smyků. Kritické číslo je 3-7 dospělců na 100 smyků.

Chemická ochrana na jaře se doporučuje při výskytu 5-ti a více dospělců na 100 smyků při současném výskytu rostlin s příznaky virů nad 10 % v porostu. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema* spp.)** byl pozorován v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.) a v okrese Pelhřimov (Pelhřimov, 2.6. a Čakovice u Pelhřimova, 2.6.). Díky vyšším teplotám došlo v posledním týdnu k intenzivnějšímu líhnutí larev kohoutků z nakladených vajíček.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více než 50 % larev.

Vzhledem k tomu, že již došlo k vylíhnutí více než 50 % larev, končíme další monitoring tohoto škůdce.

První výskyt dospělců **bejlmorky sedlové (*Haplodiplosis marginata*)** byl pozorován v okrese Tábor (Dub u Ratibořských Hor, 2.6.). Slabý výskyt byl zjištěn v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.).

První výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** byl zaznamenán v okrese Pelhřimov (Pelhřimov, 2.6. a Čakovice u Pelhřimova, 2.6.).

JEČMEN OZIMÝ (RF 59-69 BBCH)

Převládající vývojová fáze u ječmenů se pohybuje v rozmezí od konce metání do konce květu. Porosty jsou v dobrém zdravotním stavu. Houbové choroby se vyskytují převážně v nižších listových patrech. Horní listová patra jsou zatím bez výskytu chorob. Pro dosažení dobrých výnosů je nutné zachovat zdravé horní listy.

Slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byl zaznamenán v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Slabý výskyt min **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** na listech byl pozorován v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 24.5.).

Slabý výskyt dospělců **kříška polního (*Psamotettix alienus*)** zaznamenán v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.)

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

Slabý výskyt larev **kohoutků (*Oulema* spp.)** byl pozorován v okrese Jihlava (Záhoří, 1.6.). Vzhledem k tomu, že již došlo k vylíhnutí více než 50% larev kohoutků monitoring se ukončuje.

JEČMEN JARNÍ (RF 32-49 BBCH)

Jarní ječmeny prodělaly v posledním týdnu vlivem teplého počasí rychlý vývoj. Vývojové fáze se pohybují v širokém rozmezí od 2. kolénka až po tvorbu špiček osin, osiny jsou viditelné nad ligulou praporcového listu.

Došlo k výraznému nástupu napadení **sít'ovitou a okrouhlou skvrnitostí ječmene (*Pyrenophora teres*)**. Střední výskyt této choroby byl zjištěn v okrese Pelhřimov (Kletečná u Humpolce, 1.6.). Slabý výskyt byl zaznamenán v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 1.6.) a v okrese Český Krumlov (Velešín, 3.6.).

Sít'ovitá a okrouhlá skvrnitost ječmene – u infekce z osiva se první příznaky objevují již na klíčících pochvách (koleoptile) v podobě nenápadných světle hnědých proužků. Skvrny pak přecházejí na listové čepele v podobě podélných hnědých skvrn, které se zvětšují nebo splývají a často vykazují příčné proužky (sít'ování). U mladých listů bývá charakteristické sít'ování vidět jen v procházejícím světle. Koncem sloupkování a při metání bývají skvrny mnohem nápadnější. Při silném napadení celý list zasychá, avšak netřepí se jako u pruhoovitosti ječmene. V některých případech skvrny nemají charakteristické sít'ování. Může jít o specifickou formu patogena nebo o specifickou reakci odrůdy. Metání klasů není touto chorobou ovlivněno. Silně napadené rostliny však mohou mít zahnědlé špičky zrn a sníženou klíčivost.

Preventivní ochrana spočívá ve výběru odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Nevysévat ječmen po ječmeni a jarní ječmen v blízkosti ozimého. Dobře zaorat posklizňové zbytky a vzešlý výdrol ječmene. Moření osiva je předpokladem potlačení primární infekce.

Použití fungicidů vyžaduje pravidelné vyhodnocování stavu porostu a včasné rozhodnutí o zákroku. Opožděné ošetřování v rozvinuté epidemii není plně účinné a nevyváží konečnou výnosovou ztrátu. Přípravky na bázi strobilurinů je nutné aplikovat preventivně, triazoly aplikovat zásadně v počátku napadení. Ošetření se provádí při ohrožení od fáze BBCH 30 (začátek sloupkování) do BBCH 59 (počátek metání).

Slabý výskyt infekce **padlí travního (*Blumeria graminis*)** byl zaznamenán v okrese Jihlava (Bradlo, 1.6.) a v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 1.6.)

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží).

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byl zaznamenán v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 1.6.), v okrese Pelhřimov (Buřenice, 31.5. a Kletečná u Humpolce, 1.6.), v okrese Český Krumlov (Velešín, 3.6.), v okrese Jindřichův Hradec (Děbolín, 31.5.) a v okrese Tábor (Prasetín, 2.6.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** byl pozorován v okrese Český Krumlov (Velešín, 3.6.), v okrese Pelhřimov (Buřenice, 31.5. a Kletečná u Humpolce, 31.5.), v okrese Jindřichův Hradec (Děbolín, 31.5.), v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 1.6.) a v okrese Jihlava (Bradlo, 1.6.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá

Slabý výskyt mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) byl pozorován v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 1.6.).

Slabý výskyt dospělců **kříška polního (*Psamotettix alienus*)** zaznamenán v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.).

LUSKOVINY

HRÁCH (RF 39-63 BBCH)

Slabý výskyt plísně hrachu (*Peronospora pisi*) byl zaznamenán v okrese Třebíč (Smrk na Moravě, 1.6.).

Slabý výskyt kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*) byl pozorován v okrese Jihlava (Velký Beranov, 1.6.).

Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

První slabý výskyt **obaleče hrachového (*Cydia nigricana*)** byl pozorován v okrese Písek (Kostelec nad Vltavou, 30.5.).

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 69-75 BBCH)

Porosty řepky ozimé se pohybují v růstových fázích od dokvétání do 50% šešulí dosáhlo druhově a odrudově specifické velikosti. Dosud nebyl zjištěn výskyt **hlízenky obecné (*Sclerotinia sclerotiorum*)** na pozorovacích bodech.

Výskyty šešulových škůdců klesají v souladu s vývojovou fází řepky. Byly hlášeny pouze slabé výskyty **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus assimilis*)** v okrese Jihlava (Bradlo, 1.6.) a v okrese Pelhřimov (Ústí u Humpolce, 1.6. a Hněvkovice u Humpolce, 1.6.). Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Rovněž u **bejlmorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** byly sledovány pouze slabé výskyty v okrese Jihlava (Bradlo, 1.6.), v okrese Jindřichův Hradec (k.ú. Řípec, 1.6.) a v okrese Pelhřimov (Ústí u Humpolce, 1.6. a Hněvkovice u Humpolce, 1.6.). V okrajových částech pozemků byly v šešulích zjištěny larvy bejlmorky kapustové v okrese Pelhřimov (Buřenice, 31.5 a Starý Pelhřimov, 31.5.) a v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 31.5.).

První výskyt **mšice zelné na řepce (*Brevicoryne brassicae*)** v okrese Pelhřimov byl pozorován na lokalitách (Hněvkovice u Humpolce, 1.6. a Starý Pelhřimov, 31.5.).

SLUNEČNICE ROČNÍ (RF 30)

Na pozorovacím bodě v okrese Třebíč (Krhov u Hrotovic, 1.6.) byl zjištěn slabý výskyt **mšice makové (*Aphis fabae*)** a **mšice slivové (*Brachycaudus helichrysi*)**. Mezi jednotlivými pěstovanými hybridy slunečnice jsou velké rozdíly v citlivosti na sání mšic. Některé hybridy jsou poškozovány podstatně méně než jiné. Mšice mají v přírodě mnoho přirozených nepřátel – slunéčka, larvy pestřenek, zlatooček a další.

Ošetření se doporučuje v období od vzcházení do fáze rozpoznatelného květního poupěte (51 BBCH) v případě výskytu 30-50 mšic na rostlině a v době těsně před začátkem květu (59 BBCH) při výskytu 50-100 mšic na jedné rostlině.

Slabý výskyt **plísňe slunečnice (*Plasmopara halstedii*)** byl zaznamenán v okrese Třebíč (Krhov u Hrotovic, 1.6.).

MÁK SETÝ (RF 40-41 BBCH)

Slabý výskyt **plísňe máku (*Peronospora arborescens*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Smrk na Moravě, 1.6.) a v okrese Český Krumlov (k.ú. Zubčice, 3.6.).

Slabý výskyt larev **krytonosce kořenového (*Stenocarus fuliginosus*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Smrk na Moravě).

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 25-35)

Brambory se nacházejí v růstových fázích od objevení dalších stonků do plného prodlužovacího růstu (cca 25 cm). Houbové choroby v porostech zatím nebyly pozorovány.

Slabý výskyt brouků **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** byl pozorován v okrese Pelhřimov (Stanovice u Nové Cerkve, 2.6. a Bácovice, 2.6.), v okrese Jihlava (Velký Beranov, 3.6.) a v okrese Tábor (Roudná nad Lužnicí, 31.5.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 72-76 BBA)

Střední výskyt **padlí jabloňového (*Podosphaera leucotricha*)** byl pozorován u drobných pěstitelů na ploše celého okresu Tábor.

Střední nálet imag **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** byl zaznamenán v okrese Prachatice (Krtely, 2.6. a Vodice u Lhenic, 2.6.). Slabý nálet tohoto škůdce byl pozorován v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 2.6.) a v okrese České Budějovice (Hosín, 2.6.).

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 10.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Podle předpovědi počasí pravděpodobně nebudou splněny teplotní podmínky ve večerních hodinách pro kladení vajíček.

Slabý nálet **obaleče růžového (*Archips rosanus*)** byl zaznamenán v okrese Prachatice (k.ú. Krtely, 2.6.) a v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 30.5.).

Slabý nálet **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** byl pozorován v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 2.6.) a v okrese Prachatice (k.ú. Krtely, 2.6.).

Výskyt **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*)** byl potvrzen v okrese Jihlava (Stonařov, 30.5.).

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 73 BBCH)

Obaleč švestkový (*Cydia funebrana*) a **obaleč východní (*Cydia molesta*)** slabý nálet imag v okrese Tábor (k.ú. Soběslav, 2.6.).

Vrchol náletu imag **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** ve feromonovém lapači byl zaznamenán v okrese Jihlava (Bedřichov u Jihlavy, 27.5.). Dne 3.6. byl na stejné lokalitě zaznamenán slabý výskyt.

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Imaga létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech